

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Національну гвардію України

*Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII,
від 1 липня 2015 року № 567-VIII,
від 10 листопада 2015 року № 766-VIII,
від 24 грудня 2015 року № 920-VIII,
від 12 липня 2018 року № 2505-VIII*

(Установлено, що норми і положення частин п'ятої та сьомої статті 21 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, згідно із Законом України від 8 липня 2010 року № 2456-VI, враховуючи зміни, внесені Законом України від 28 грудня 2014 року № 79-VIII, згідно із Законом України від 28 грудня 2014 року № 80-VIII)

(Установлено, що норми і положення частин п'ятої та сьомої статті 21 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України, згідно із Законом України від 25 грудня 2015 року № 928-VIII)

(Установлено, що норми і положення частини п'ятої статті 21 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів, згідно із Законом України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII)

(Установлено, що норми і положення частини п'ятої статті 21 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів, згідно із Законом України від 7 грудня 2017 року № 2246-VIII)

Цей Закон визначає правові засади організації та порядку діяльності Національної гвардії України, її загальну структуру, функції та повноваження.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Призначення та завдання Національної гвардії України

1. Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій.

2. Національна гвардія України бере участь відповідно до закону у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони.

Стаття 2. Основні функції Національної гвардії України

1. Основними функціями Національної гвардії України є:

1) захист конституційного ладу України, цілісності її території від спроб зміни їх насильницьким шляхом;

2) охорона громадського порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян;

3) участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян;

4) забезпечення охорони органів державної влади, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, участь у здійсненні заходів державної охорони органів державної влади та посадових осіб;

5) охорона ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

6) охорона спеціальних вантажів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

7) охорона дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні;

8) охорона центральних баз матеріально-технічного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України;

9) участь у здійсненні заходів, пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні, а також заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав;

10) участь у спеціальних операціях із знешкодження озброєних злочинців, припиненні діяльності не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій на території України, а також у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності;

11) участь у припиненні масових заворушень;

(пункт 11 частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

12) участь у відновленні правопорядку у разі виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, розблокуванні або припиненні протиправних дій у разі захоплення важливих державних об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

13) участь у підтриманні або відновленні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю та здоров'ю населення;

14) участь у відновленні конституційного правопорядку у разі здійснення спроб захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу шляхом насильства, у відновленні діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування;

15) участь у ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що нею охороняються;

16) участь у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану;

17) участь у виконанні завдань територіальної оборони;

(пункт 17 частини першої статті 2 у редакції Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

18) оборона важливих державних об'єктів, спеціальних вантажів, переліки яких визначаються Президентом України, Кабінетом Міністрів України, центральних баз матеріально-технічного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України;

(пункт 18 частини першої статті 2 у редакції Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

19) участь у припиненні групових протиправних дій осіб, узятих під варту, засуджених, а також ліквідації наслідків таких дій в установах попереднього ув'язнення, виконання покарань;

(частину першу статті 2 доповнено пунктом 19 згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

20) забезпечення внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та підтримання таких відомостей в актуальному стані у межах, визначених законодавством.

(частину першу статті 2 доповнено пунктом 20 згідно із Законом України від 12.07.2018 р. № 2505-VIII)

2. Організація і порядок несення військової служби з охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів, а також права і обов'язки військовослужбовців, які залучаються для несення такої служби, визначаються відповідним статутом, що затверджується законом.

Порядок організації охорони Національною гвардією України ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, а також спеціальних вантажів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Національна гвардія України є основним суб'єктом з припинення масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень Національна гвардія України координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій.

Організація діяльності Національної гвардії України з припинення масових заворушень, а також порядок її взаємодії під час виконання зазначеної функції з правоохоронними органами, іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування визначається Кабінетом Міністрів України.

(частину другу статті 2 замінено двома частинами згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 920-VIII, у зв'язку з цим частини третю та четверту вважати відповідно частинами четвертою та п'ятою)

4. У порядку та на підставах, визначених законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, військовослужбовці Національної гвардії України можуть залучатися до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі національного персоналу або національного контингенту.

(частина четверта статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

5. Національна гвардія України виконує покладені на неї завдання у взаємодії з правоохоронними органами, Збройними Силами України, Управлінням державної охорони України, іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, органами місцевого самоврядування, органами прокуратури, органами державної влади, громадськими об'єднаннями та релігійними організаціями, а також спільно з адміністрацією та режимними органами об'єктів, що охороняються, та населенням.

(частина п'ята статті 2 у редакції Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

Стаття 3. Принципи діяльності Національної гвардії України

1. Діяльність Національної гвардії України ґрунтується на принципах верховенства права, забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина, позапартійності, безперервності, законності, відкритості для демократичного цивільного контролю, прозорості, відповідальності, централізованого керівництва та єдиноначальності.

2. У діяльності Національної гвардії України забороняється застосування тортур, катувань та інших жорстких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

Стаття 4. Правові засади діяльності Національної гвардії України

1. Національна гвардія України у своїй діяльності керується Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них нормативно-правовими актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Розділ II

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Стаття 5. Загальна структура та чисельність Національної гвардії України

1. До складу Національної гвардії України входять:

1) головний орган військового управління Національної гвардії України;

2) оперативно-територіальні об'єднання Національної гвардії України;
3) з'єднання, військові частини, вищі військові навчальні заклади, навчальні військові частини (центри), бази, заклади охорони здоров'я та установи, що не входять до складу оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України.

(пункт 3 частини першої статті 5 у редакції
Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

2. Організаційно Національна гвардія України складається з органів військового управління (головного органу військового управління Національної гвардії України та органів військового управління оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України), з'єднань, військових частин (підрозділів), вищих військових навчальних закладів, навчальних військових частин (центрів), баз, закладів охорони здоров'я та установ.

(частина друга статті 5 у редакції
Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

3. До складу з'єднання Національної гвардії України можуть входити бригади, полки, батальйони, загони, роти тощо, а до складу військової частини Національної гвардії України можуть входити підрозділи (батальйони, ескадрильї, загони, роти тощо), спеціальні комендатури (комендатури), вузли зв'язку, центри, групи, взводи.

(частина третя статті 5 у редакції
Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

4. Для організації фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності в Національній гвардії України відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» можуть створюватися заклади фізичної культури і спорту, зокрема спортивні комітети, клуби, бази тощо, а для забезпечення розвитку спорту вищих досягнень – спортивні команди.

(частина четверта статті 5 у редакції
Закону України від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

5. Частина п'яту статті 5 виключено

(згідно із Законом України
від 24.12.2015 р. № 920-VIII)

6. Положення про головний орган військового управління Національної гвардії України затверджується Президентом України. Положення про органи військового управління оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України, з'єднання, військові частини (підрозділи), навчальні військові частини (центри), статути (положення) вищих військових навчальних закладів, баз, закладів охорони здоров'я та установ Національної гвардії України затверджуються Міністром внутрішніх справ України.

Зміст

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Національну гвардію України»	3
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
Стаття 1. Призначення та завдання Національної гвардії України.....	4
Стаття 2. Основні функції Національної гвардії України.....	4
Стаття 3. Принципи діяльності Національної гвардії України.....	7
Розділ II ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ	7
Стаття 5. Загальна структура та чисельність Національної гвардії України.....	7
Стаття 6. Міністр внутрішніх справ України.....	10
Стаття 6І. Повноваження Міністерства оборони України щодо Національної гвардії України.....	10
Стаття 7. Командувач Національної гвардії України.....	11
Стаття 8. Оперативно-територіальне об'єднання Національної гвардії України.....	12
Розділ III ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ І ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	13
Стаття 9. Особовий склад Національної гвардії України	13
Стаття 10. Підготовка кадрів для Національної гвардії України.....	14
Стаття 11. Обмеження, встановлені для військовослужбовців На- ціональної гвардії України	15
Розділ IV ОБОВ'ЯЗКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ. ПРАВА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	16
Стаття 12. Обов'язки Національної гвардії України.....	16
Стаття 13. Права військовослужбовців Національної гвардії Ук- раїни.....	18
Стаття 14. Відповідальність військовослужбовців Національної гвардії України.....	19
Розділ V ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ, СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ, ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВОЇ ТЕХНІКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	19
Стаття 15. Умови застосування заходів фізичного впливу, спеціа- льних засобів, вогнепальної зброї, озброєння та бойової техніки військовослужбовцями Національної гвардії України	19

Стаття 16. Застосування заходів фізичного впливу	21
Стаття 17. Застосування спеціальних засобів	21
Стаття 18. Застосування вогнепальної зброї	24
Стаття 19. Застосування озброєння та бойової техніки	26
Розділ VI ПРАВОВИЙ СТАТУС, СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ І ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ	28
Стаття 20. Правовий статус військовослужбовців Національної гвардії України. Формений одяг і знаки розрізнення.....	28
Стаття 21. Соціальний і правовий захист особового складу Наці- ональної гвардії України і членів їхніх сімей.....	29
Розділ VII ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	32
Стаття 22. Фінансування діяльності Національної гвардії України	32
Стаття 23. Матеріально-технічне забезпечення діяльності Націо- нальної гвардії України	32
Розділ VIII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ	34
ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України»	38
СТАТУТ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	39
ВСТУП	39
ЧАСТИНА 1 ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ТА ВІДНОСИНИ МІЖ НИМИ.....	42
Розділ 1. Обов'язки, права та відповідальність військовослужбо- вців	42
Розділ 2. Загальні обов'язки командирів (начальників).....	53
Розділ 3. Обов'язки посадових осіб, солдатів і матросів.	58
ЧАСТИНА 2 ВНУТРІШНІЙ ПОРЯДОК	108
Розділ 4. Розміщення військовослужбовців	109
Розділ 5. Розподіл часу і повсякденний порядок	122
Розділ 6. Збереження і зміцнення здоров'я військовослужбовців	132
Розділ 7. Добовий наряд	140
Розділ 8. Підйом за бойовою тривоною і збір	161
ЧАСТИНА 3 БОЙОВЕ ЧЕРГУВАННЯ, ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ В ПАРКАХ, ПІД ЧАС РОЗТАШУВАННЯ ВІЙСЬК НА ПОЛІГОНАХ ТА ЇХ ПЕРЕВЕЗЕННЯ.....	162

Розділ 9. Бойове чергування	162
Розділ 10. Внутрішня служба в парках.....	165
Розділ 11. Особливості внутрішньої служби під час розташування військ на полігонах (у таборах)	172
Розділ 12. Особливості внутрішньої служби під час перевезення військ.....	175

**ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Статут гарнізонної та вартової служб
Збройних Сил України»** **223**

**СТАТУТ ГАРНІЗОННОЇ ТА ВАРТОВОЇ СЛУЖБ ЗБРОЙНИХ СИЛ
УКРАЇНИ** **224**

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ **225**

ЧАСТИНА I ГАРНІЗОННА СЛУЖБА..... **228**

Розділ 1 Військові службові особи гарнізону, начальник органу
управління служби правопорядку в гарнізоні та їх обов'язки.....

Розділ 2 Чергування в гарнізоні

Розділ 3 Гарнізонні заходи з участю військ

ЧАСТИНА II ВАРТОВА СЛУЖБА..... **273**

Розділ 4 Загальні положення

Розділ 5 Наряд і підготовка варт

Розділ 6 Несення вартової служби

Розділ 7 Права та обов'язки осіб вarti

Розділ 8 Використання для охорони об'єктів технічних засобів
охорони

Розділ 9 Особливості організації і несення вартової служби в ок-
ремо розташованих підрозділах та під час перевезення військ і
вантажів

**ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил
України»** **386**

ДИСЦИПЛІНАРНИЙ СТАТУТ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ **387**

Розділ I Загальні положення.....

Розділ II Заохочення

Розділ III Стягнення за порушення військової дисципліни

Розділ IV Облік заохочень та дисциплінарних стягнень

Розділ V Про пропозиції, заяви та скарги

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про Стройовий статут Збройних Сил України»	425
СТРОЙОВИЙ СТАТУТ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	426
Розділ I Загальні положення.....	427
Розділ II Стройові прийоми і рух без зброї та із зброєю.....	431
Розділ III Виконання військового вітання, вихід із строю, повернення у стрій та підхід до начальника.....	440
Розділ IV Строї відділення, взводу, роти, батальйону та полку в пішому порядку	448
Розділ V Строї взводу, роти, батальйону та полку на машинах	462
Розділ VI Стройовий огляд роти, батальйону та полку	469
Розділ VII Положення бойового прапора військової частини у строю, його винесення та віднесення.....	476
Розділ VIII Дії військовослужбовців, підрозділів і військових частин, які беруть участь у парадах і почесних вартах	479